

Y-salongen är en tradition av västernorrländsk jurybedömd salong vilken återkommer vart tredje år. Av årets inlämnade 380 verk av 94 konstnärer valde årets jury (Camilla Caster, Umeå, och Bengt Frank, Luleå) 62 verk av 43 konstnärer.

Volym har inbjudit frilansskribenten Jessica Kempe, konstkritiker i Dagens Nyheter, att skriva om Y-salongen 2016. Här följer hennes recension.

Y-salong 2016

Murberget Länsmuseum Västernorrland, till 10 april

Längst in i Y-salongens utställningsrum står ett vitt bord med en trave vita tallrikar, ömsint varvade med virkade antimakassar. En tallrikstårta? Arvegodset? En hyllning till det nydiskade eller en vink till utställningstemat "lager". Anne Hagströms och Gudrun Sondells installation "Varva ner" (2015) sticker ut på årets Y-salong på Murberget Länsmuseum i Härnösand. Bakom det vitdukade bordet hänger två stora färgfotografier där konstnärerna lättjefullt iklätt sig hela spa-stassen: vita badrockar, ansiktsmasker och badmössor. Hur hänger det ihop?

Det klagas snart i konstnärarduons frenetiska performance där antimakassernas pastellfärgade trådar slits isär och förvandlas till tandtråd, där brödkavlen blir en massagestav för fötterna, nagelfilen till en stressfaktor och rakhyveln till ett verktyg för självskadebeteende. I Hagströms och Sondells iscensättning tycks kroppsvård och hushållsarbetet vara två sidor av samma kvinnofälla. Nja, utgången är oviss. När tallrikarna är krossade och massagestaven övergiven tar paret ett stolt kliv över skärvorna och glider bort med varsin juicedrink. Flykt eller frigörelse? Här saknar jag ett led. Vad är det verket kastar ut med disk- och badvattnet? Ett kvinnoalternativ?

Bland Y-salongens måleri, teckning, fotokonst, objekt och skulptur med gripbara motiv i köpvänliga format utgör Hagströms och Sondells kritiska installationsverk ett undantag. Det gör även Lisa W Carlsons flerbottnade video- och ljudverk "Daily news and some memories". Tillsammans med Janne Björkmans smärtsamma fotosvit, objektverk och artist's book "Så lång så svår" svarar de mot ett av konstsalongernas ursprungliga uppdrag: att spegla samtidens frågor och seende. I Janne Björkmans 28 bilder långa verk skildras den ensamkommande flyktingpojken Aziz Isfandiaris berättelse i korta hjälplösa citat placerade ovanpå bilden av hans kropp som därför tycks äldre än hans verkliga inre. "Sprang dom sköt", "Med kabel med skärp", "Mamma oro dig inte" står det textat på hans porträtt. Intill berättar verket om Aziz långa flyktväg från hemstaden i Iran genom Istanbul och Aten, Rom och Amsterdam till Malmö i Sverige. En bild av stor ensamhet.

Och kanske kan jag i Lisa W Carlsons mångtydiga videoperformance se just en kommentar till den motreaktion som i västvärlden skapat populistisk ansvarsflykt och verklighetsförnekelse. På en stol syns en kvinna som med huvudet klätt i en oproportionerligt stor och förbarnsligad mask metodiskt och river sönder högen av dagstidningar. En i taget, tills ett hav av världshändelser och berättelser samlas vid hennes fötter. Filmens stela gestalt är motsägelsefull och obehaglig. Både ett barn, en vuxen och en stereotyp.

När jag nyligen recenserade Liljevalchs Vårsalong (DN 14/2) grubblade jag över den jurybedömda konstsalongens oförenliga ambitioner att på samma gång var temperaturmätare på tidens trender, varuhall för kvalitetskonst, CV för de utvalda konstnärerna, skyltfönster för regionen och en fyndplats för okända talanger och guldkorn. Det är en motsägande logik. Och också här på Y-salongen styr marknadsanpassningen mot konventionella ämnen och metoder, en gles hängning, ett dekorativt urval och en blandning mellan professionella arbeten och kitsch med dragning åt prydnadsting och manierat hötorgsmålari. De 62 verken kunde varit många fler, på höjden och på bredden. När en konstnär presenteras med ett enda verk syns produkten mer än konstnärskapet.

Det är synd, för här finns verk som skapar nyfikenhet. Som i Kerstin Lindströms "Arkiv I,II,III" där den hopvikta vadmalen målar och skulpterar - i rött och vitt - inramad av skimrande järnplåt. Skåpets textila förvaring transformerat till konst? Eller som i Dag Wallins målade trärelief "Evolution" där människan ritas in i ett ekologiskt och konstnärligt blodomlopp med en stil som blandar 1970-talsprog med 2000-talsdystopi.

Men jag kan också se hur utställningens tema "lager" motverkar konstsalongernas konvention att visa konst som föreställer ett motiv åt gången, ofta frontalt och sett ur bara ett perspektiv. På Y-salongen syns huset, trädet och människan, himlen och formen under lager av ljus, traditioner, vävar och digital grafik. För vad gör pojken med den röda bollen i Staffan Westerlunds stora melankoliska målning "Internt"? Är det alls en boll? Kanske en sten? Eller bara en röd form? Vart ska den? Är den på väg mot pojken själv? Eller mot mannen som på andra sidan det svarta vattnet står försjunken i sin mobil. Naturalism i samtida förening med abstrakt expressionism.

Bilder och bildspråk äger varken regioner eller gränser. Visuella språk uppstår ur varandra. Först kan Erik Berglins photoshopade sammansmältningar av antika gudabilder se övertygande ut. Som gav hans "Iconoclashes" en bild av hur kulturer och symbolsystem vuxit fram i växelverkan. Men vid närmare påseende säger hans digitala collage inte mycket om hur en liten egyptisk prästskulptur med dödsguden Osiris på manteln egentligen förhåller sig till sitt påmonterade jätteantilophuvud i alabaster från samma kultur och tid. Båda bilderna är enligt Erik Berglins hemsida hämtade från Metropolitan Museums öppna arkiv under länken gudar och religion. I Berglins sammanlänkningar framstår dock hans bildmöten mer som välgjorda underfundigheter och formlekar än som förslag till kulturanalyser. I den egyptiska bildvärlden fick makthavarens djuraspekt sällan överordnas den utomvärldsliga symboliken. Och vad har hängmedaljongens grekiska Afrodite ridandes på en gås gemensamt med en afrikansk väktarskulptur? Att skydda? Eller som här - att bara hänga ihop? Nog så sant. Kulturer kan inte separeras, de flyter samman. I lager. Som på Y-salongen.

Text: Jessica Kempe

Foto (där inte annat anges): Jan K Persson

Volym 2016-02-17